

Els contestadors automàtics proven la presència d'escoltes telefòniques

Problemes de cables encreuats

La síndrome del telèfon *punxat* s'ha estès al nostre país després dels últims casos fets públics a Barcelona. EL TEMPS ha repassat els mètodes més comuns per efectuar les escoltes telefòniques i ha descobert que, a vegades, els intrusos deixen proves gravades en cinta magnètica.

Gorra militar es quepis ¿No?
 —Es que arma de fuego. joder...
 —Pistola.
 —Es que Es quepis, quepis.
 —Pis-tooo-la.
 —Álava.
 —¿Ciudad murciana?
 —Tolosa.
 —¡Noo!
 —Ha-ba-no.
 —Ni-po-na.
 —¿Ciudad boliviana?
 —Potosí.
 —Sí-no-do, No-ve-no, Ve-ra-no.

El missatge es talla de sobte. Sembla no tenir cap sentit. Ha estat precedit per un xiulet com els que fan els emissors mòbils de ràdio. ¿Qui podria haver gravat una nota tan enigmàtica com aquesta al contestador automàtic que hi ha a la seu que, de moment, comparteixen el sindi-

cat TUC (Treballadors per la Unitat de Classe) i el grup polític MDT (Moviment de Defensa de la Terra)? Probablement, no ho va fer ningú a posta. La conversa, en què se senten tres veus, no és una interferència telefònica; a la cinta magnetofònica queda ben clar que els interlocutors es troben en el mateix lloc. ¿Què ha passat? EL TEMPS ho ha pogut aclarir. La línia telefònica del TUC estava *punxada* i els qui escoltaven, per atzars de l'enginyeria, han quedat enregistrats mentre, innocentment, completaven uns mots encreuats per passar el temps de vigilància. El fenomen no és nou. Cada cert temps, grups polítics i particulars troben estranys missatges als seus contestadors automàtics. Consultats pel EL TEMPS, antics i actuals militants de grups tan dispars com Catalunya Lliure o Revolta (fusió del Moviment Comunista i la Lliga

Comunista), periodistes i professionals "lliures de tota sospita" han recordat aquests estranys enregistraments on més d'una veu parlava relaxadament de temes molt inesperats. Els havien esborrats sense prestar cap atenció, però eren la prova que les seues línies eren sotmeses a vigilància.

ELS VIGILANTS DESCOBERTS

El procediment més usual per *punxar* un telèfon és col·locar un petit emissor de ràdio en un punt de la línia telefònica que emet unes ones determinades que són captades per un receptor. Fins ací, el procediment és senzill i, aparentment, no deixa cap prova. L'únic rastre és l'emissor, impossible de detectar per la petitesse del seu volum, tan sols uns centímetres, en la immesitat d'un maremàgnum de ca-

Les manipulacions en la xarxa telefònica són el primer pas per fer una *punxada*.

RAFA GIL

bles. Però un emissor petit sol ser també un emissor poc potent i és ací on ve el risc de ser descobert i quedar enregistrat en la cinta del contestador. El sistema de vigilància es complica i les ones de l'emissor van a parar a una instal·lació provisional, en un vehicle o un local molt pròxim al lloc on la línia està intervinguda. Aquestes instal·lacions tenen un petit perill, els receptors poden convertir-se, sense que els seus usuaris se'n adonen, en emissors. És aleshores quan al telèfon interceptat s'escolten, en forma d'interferències, les converses dels intrusos i, quan té un contestador automàtic connectat, les enregistra.

Descobrir, doncs, que una línia està interceptada no resulta gens complicat si els autors de la *punxada* no han previst el perill que pot representar un senzill contestador automàtic. Saber qui és el responsable del fet és ja més complicat. Tots els casos citats abans tenien una certa vinculació política. Alguns dels qui descobriren de sobte els missatges gravats ho van fer durant el juliol de l'any passat, tot coincidint amb la campanya de detencions de militants independentistes llançada des del Ministeri de l'Interior. Malgrat les sospites, és impossible poder provar que la policia és la responsable de les escoltes ja que és ella mateixa l'encarregada d'iniciar les investigacions contra aquestes escoltes que, en una gran majoria de casos, són il·legals (vegeu quadre adjunt). Però no sempre hi ha presumptes implicacions de les forces de seguretat darrere de les *punxades*. La polèmica per les escoltes descobertes a Barcelona ha posat en evidència que també els sectors polítics i empresarials utilitzen les escoltes com a arma per a recaptar informació.

UN HOME AMB GRANOTA BLAVA

L'informe realitzat fa un mes sobre les escoltes telefòniques en el domicili particular del fiscal en cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Carlos Jiménez Villarejo, ha arribat a la conclusió que durant alguns mesos la seua línia telefònica va estar il·legalment intervinguda. Les investigacions policiaques trobaren, com a prova evident, derivacions en la xarxa telefònica. Encara hi hagué més, les pesquises permeteren detectar que durant alguns dies, treballadors de telefònica havien estat pels voltants de la fiscalia amb la intenció de realitzar una revisió de les línies. La companyia telefònica negava, quan la investigació es va donar a conèixer, que hi haguera cap

Una legalitat impossible

El nom del jutge Manglano passarà a la història de la justícia espanyola indissolublement lligat al del "cas Naseiro". Un cas que li valgué una bona decepció i l'atac immisericorde de bona part de la premsa conservadora. Totes les proves del cas, presents en les cintes que la policia havia enregistrat al despatx que compartien els germans Palop -Rafael, investigat per tràfic de drogues, i Salvador, fins a aquell moment regidor pel PP a l'Ajuntament de València-, se n'anaren en orris quan el Tribunal Suprem anul·là la validesa de les cintes gravades com a prova. Aquest cas, precedit pel conegut com "cas Blasco", que acabà d'una manera semblant, han sentat una jurisprudència que dificulta en bona mida la utilització legal de les escoltes per part de la policia.

Punxar un telèfon, en tant que es tracta sempre d'una agressió contra la intimitat, protegida per la Constitució, és sempre una mesura considerada entre els legisladors com a extrema. Per tal de poder realitzar-la, la policia necessita un manament judicial i el jutge que el fa ha d'estar ben segur que té indicis suficients de delictes greus per a arribar a donar el seu vist-i-plau a l'escolta.

És a partir d'aquest moment quan comencen els problemes aliats amb la precarietat dels mitjans de la policia. Segons la llei, l'escolta i la transcripció i selecció dels fragments que pugen interessar al sumari s'ha de fer sota la tutela del jutge instructor. Però, ¿fins on arriba aquesta tutela? ¿Vol dir que el jutge ha de romandre constantment al costat del funcionari encarregat de muntar guàrdia davant dels

receptors? Les interpretacions són ben diverses.

En el "cas Naseiro", la defensa al·legà que les cintes presentades al sumari no eren les originals sinó unes còpies i que els fragments transcrits havien estat seleccionats sense la presència directa del jutge Manglano, amb la qual cosa podien haver estat descontextualitzats i, fins i tot, manipulats.

La resposta a les dues qüestions posa de relleu l'estat del sistema judicial espanyol. La policia no va conservar les cintes originals perquè no tenia pressupost per comprar-ne més i havia de reutilitzar les que tenia a l'abast. Pensar per altra banda que el jutge Manglano, saturat de treball com qualsevol altre magistrat, podia dedicar-se en exclusiva a vigilar el funcionari de la policia encarregat de l'escolta era creure que el sistema judicial espanyol funcionava mínimament bé. El resultat de les demandes de la defensa, en qualsevol cas, posaran fi al cas i posaran molt alt el llistó per poder efectuar noves escoltes telefòniques, legals.

L'advocat Juan María Bandrés, que actuava com a acusador popular en nom de la Unitat del Poble Valencià, sintetitzava el seu pessimisme: "Cap jutge no s'atrevirà ara a demanar una intervenció telefònica després d'aquests resultats i, si ho fa, l'acusat es conformarà amb un bon advocat processal que sempre trobarà un defecte en el procediment, ja que és impossible complir tots els requisits que ací s'han demanat". A vegades, la legalitat és impossible.

J. S.

Tenir missatges estranys en el contestador pot ser una prova de les escoltes telefòniques.

RAFA GIL

treballador seu en aquella zona i que tinguerà previst realitzar cap revisió. El mètode que es va utilitzar era l'habitual, connectar un emissor en la línia, i per això la policia tractà de silenciar el descobriment mentre buscava un vehicle situat prop de la casa de Villarejo on s'haurien situat els receptors. L'informe es troba actualment en poder del fiscal general de l'estat, Eligio Hernández, i tot sembla indicar que les investigacions encara continuaran.

¿Qui va efectuar les escoltes? En un primer moment, res no va transcendir a la premsa sobre aquest aspecte. El fet que les *punxades* foren fetes durant el període en què el cas CARIC —sobre els avals concedits per la Generalitat de Catalunya a algunes empreses pressumptament vinculades a Convergència i Unió— tenia més actualitat, apuntava que la informació que podria extraure's de les converses de Villarejo era molt interessant per a alguna de les parts implicades. La policia es va veure obligada aleshores a confirmar l'existència de bandes organitzades especialitzades en les *punxades* telefòniques. ¿Quantes? L'informe parla de, com a mínim, quatre grups de tècnics a Barcelona.

La presència d'aquestes bandes revela

la sofisticació a la qual ha arribat l'espionatge industrial i polític al nostre país. Els professionals recluten els seus clients entre alts empresaris i grups de pressió que utilitzen la informació recollida per copiar projectes, millorar pressupostos en les opcions a obres públiques o, senzillament, donar peu a xantatges... La formació tècnica per a poder realitzar les *punxades* no és excessiva. Tot i que uns cursos d'electrònica i comunicacions són suficients, antics treballadors de la companyia telefònica o experts en comunicacions de l'exèrcit són els individus cap on es dirigeixen, en principi, les investigacions per desemascarar aquestes xarxes d'espionatge.

El descobriment del cas Villarejo va provocar tot un allau de reclamacions i denúncies per presumptes escoltes. Qualsevol interferència o petit soroll es va convertir per a empresaris i polítics de la capital del Principat en la prova evident que havien estat espiats. Moltes no eren més que falses alarmes però altres van donar resultat positiu després de les investigacions mampreses.

Les pesquises donaren el seu fruit. A més de Jiménez Villarejo, a l'informe hi figuren les escoltes patides per Enric Sopena, director de Televisió Espanyola

a Catalunya, i un veí anònim que residia al costat de la seu d'Iniciativa per Catalunya. Els veïns d'aquest immoble s'havien adonat uns dies abans de la presència d'un home amb una granota blava que fingia revisar les línies telefòniques. La història es repetia. A més d'aquests casos, també el grup parlamentari de CiU a Barcelona, en les oficines del Passeig de Gràcia on treballa Miquel Roca, havia patit manipulacions en els cables.

El fenomen de les escoltes s'ha convertit, després de la publicitat donada als anteriors casos, en una preocupació habitual per a polítics i empresaris. La llei condemna els culpables per atemptar contra el dret fonamental a la intimitat, però els recursos per a detenir-los són escassos. El fet que només la policia pugui esbrinar quan hi ha una *punxada* i que aquest mateix cos haja aparegut en més d'un cas d'escoltes il·legals contribueix a crear un panorama d'indefensió total per al ciutadà. Potser Telefònica posarà prompte a disposició de l'usuari els interceptors d'interferències que ja són comuns en altres països. La demanda ja s'ha creat.

Jordi Sebastià